

estudi no tan sols sobre la tutela i la curatela, sinó sobre una època i una bibliografia: la del *ius commune*, fet que ens permet redescobrir la formació acadèmica de l'autor.

Juan Cañizares Navarro
Universitat CEU Cardenal Herrera

INTERDICTUM UTI POSSIDETIS IN REGNO VALENTIAE,
DE JUAN ALFREDO OBARRIO MORENO⁴

Tal com diu l'autor en el pròleg de l'obra, la iniciativa d'emprendre aquest nou treball no és tan sols el fruit d'una inquietud personal, sinó que la precedeix la concessió d'un projecte d'investigació: «La jurisdicció voluntària, un mandat legislatiu pendent de compliment. Qüestions generals», dirigit pel professor Antonio Fernández de Buján. L'estudi pretén ser només una part de la investigació que Obarrio desitja dur a terme sobre l'interdicte *uti possidetis* en l'àmbit de l'edat mitjana i en concret del *ius commune* que regeix, fet que permetrà evidenciar —com apuntarà Grossi— que la idea del dret positiu no tan sols és recent, sinó que, per si mateixa, no pot explicar l'experiència jurídica, perquè es troba ancorada en la il·lusòria concepció de la causa *non causata*.

L'autor, amb aquesta primera aproximació en què aborda la vigència del *ius commune* al regne de València, pretén seguir reivindicant que la tradició romanística forma part de l'àmbit d'estudi de la nostra disciplina, el qual no tan sols ha estat sancionat pel reial decret que regula l'assignatura de dret romà, sinó per la més àmplia doctrina europea. Al voltant d'aquest aspecte, em sembla encertat el criteri expressat per Antonio Fernández de Buján quan, en el seu llibre *Derecho público romano*, sosté: «El descriptor de l'assignatura de dret romà [...] atribueix a la romanística la missió d'estudiar i explicar la recepció del dret romà a Europa, fet que sembla raonable si hom concep, com ho creiem, el dret com un producte històric, en constant procés de revisió i de crítica [...]».

Pel que fa a aquest extrem, l'autor afirma que sense el coneixement del *Corpus iuris civilis* no podríem entendre des d'una perspectiva actual el dret baixmedieval. Aquesta línia de pensament va prevaldre en una gran part de la doctrina medieval, que s'arrogà el principi «qui vult scire consequentes debet primo scire antecedentes», és a dir, qui vol conèixer els conseqüents, ha de conèixer

4. Madrid, Dykinson, 2011, 234 p.

xer en primer lloc els antecedents. Aquesta regla portà la bibliografia jurídica valenciana a analitzar i estudiar el *ius proprium* del regne de València com un conjunt de normes incardinades en la tradició jurídica del dret romanocànonic. I aquest criteri és compartit per aquesta càtedra, així com per la majoria de la doctrina.

De l'anàlisi de l'àmbit d'estudi d'aquesta obra podem assenyalar l'enfocament metodològic. A l'efecte de la delimitació de la institució, l'autor l'ha ordenat a través d'una visió omnicomprendiva, és a dir, recorrent a una triple orientació: legal, doctrinal i documental. En aquest sentit, l'autor sosté, crec que amb encert, que l'historiador només pot acostar-se a la realitat jurídica si ho fa amb una complexa disjuntiva valorativa, completant les nombroses llacunes o els principis contraposats que existeixen en els diversos ordenaments, fet que li facilita l'anàlisi dels diversos elements i aspectes d'una tradició jurídica, la del *ius commune*, que fou incorporada a la ciència del dret durant el període de la codificació. En aquest sentit, ens segueixen semblant vigents les consideracions del professor Vismara: «la història del dret pot ser reconstruïda, en primer lloc, només sobre les fonts normatives, sobre la jurisprudència i, sobretot, sobre aquell cúmulo de cadascun dels testimonis d'actes i negocis, infinit i, a vegades, descoratjador, en el qual, més enllà del vel de les rituals fórmules repetides, hom hi pot albirar directament la vida jurídica i social del passat [...] És, sens dubte, indispensable un coneixement dels detalls que resulten dels documents, ja que només de la multiplicitat de les dades podem arribar a la unitat de la reconstrucció històrica [...]».

A l'entorn de la transcripció dels textos i sobre la sempre dura feina de la transcripció, l'autor, després de recórrer a l'afirmació de Bartolo «latinitas inepta non vitiat instrumentum» i de sol·licitar, així, la indulgència quant als inevitables errors que aquesta feina comporta, manté la grafia íntegrament, tot advertint oportunament les errades mitjançant l'adverbi *sic*, que indica la literalitat d'un mot incorrecte. Així passa, per exemple, en la conjunció *quo[s]cu[n]que* o l'adverbi *qua[n]vis*. Semblantment, presenta una dificultat especial la transcripció de les sentències dictades a la Reial Audiència de València durant els segles XV i XVI, on és freqüent trobar terminologia no llatina o, si no n'hi ha, amb clares variants o alteracions, fet que en dificulta la comprensió i la posterior reproducció, i en les quals l'autor ha procedit a mantenir —generalment— la grafia i la puntuació originals.

Quant a l'estudi concret de l'interdicte *uti possidetis*, l'autor l'aborda amb tota la seva complexitat i hi analitza qüestions com ara l'origen, la complexa i diversa nomenclatura, la finalitat, l'àmbit d'aplicabilitat, la naturalesa jurídica, l'àmbit jurisdiccional —el denominat *conflicte de jurisdiccions*—, l'àmbit procedimental, l'òrgan jurisdiccional competent, la sol·licitud, els requisits per a l'admis-

sió, la retenció de la possessió en les diferents classificacions —possessió natural, possessió civil i quasipossessió o possessió de drets, prescripció immemorial, possessió centenària, prescripció quadragenària—, la tramitació i la notificació de la demanda, els mitjans del mandat, la revocació de la firma de dret o la resolució sobre l'article contra el decret d'admissió de la jurisfirma.

Un cop analitzades aquestes qüestions, l'autor dedica un segon estudi al segrest de la possessió dels béns —*sequestratio possessionis*—, del qual analitza la prohibició, la definició, la naturalesa, la tipologia —voluntari, necessari o mixt—, la finalitat, l'objecte i, finalment, la figura del segrestador —idoneïtat, nomenament, obligatorietat del càrrec i potestats.

La monografia es tanca amb una tercera part que inclou uns amplis índexs de les fonts jurídiques i legals analitzades, dels processos judicials consultats a l'Arxiu del regne de València, de les sentències atorgades i publicades per la Reial Audiència de València, de bibliografia jurídica baixmedieval, així com un apèndix bibliogràfic que, unit a l'ampli aparell crític —750 notes—, ens permet valorar el rigor i la coherència d'aquesta investigació.

Un cop exposades les línies argumentals de l'obra, no voldria deixar de destacar l'encert en el tema, la rigorositat en l'ús de les fonts doctrinals i bibliogràfiques baixmedievales i la claredat expositiva de l'autor, acompanyades d'una cuidada redacció i puntuació, fets que permeten al lector endinsar-se en la lectura amb agradable tranquil·litat, cosa poc freqüent en la vida acadèmica. Per tot això, podem congratular-nos per la brillantor d'un treball dens de contingut i clar en la línia argumental.

Juan Cañizares Navarro
Universitat CEU Cardenal Herrera

*CIÈNCIA I EXPERIÈNCIA. EL JURISTA FONTANELLA (1575-1649)
I LES SEVES CARTES, DE JOSEP CAPDEFERRO I PLA*⁵

Ens complau presentar aquest volum, nova aportació del company de la disciplina de la història del dret Josep Capdeferro Pla, destacat deixeble del doctor Tomàs de Montagut, qui el prologa. És un treball fet a partir de la seva tesi doctoral, defensada el 2010 i titulada «Joan Pere Fontanella (1575-1649), un advocat de luxe per a la ciutat de Girona. Plets i negociacions jurídico-polítiques d'un muni-

5. Barcelona, Fundació Noguera, 2012, col·l. «Estudis», núm. 61, 680 p.